

MATERIAŁY ANTONIEGO JÓZEFA ŚMIESZKA
(1881 – 1943)
(III-347)

Antoni Józef Śmieszek urodził się 22 maja 1881 r. w Oświęcimiu w rodzinie Gustawa i Antoniny z domu Dydusiak. Ukończył gimnazjum w Wadowicach i w latach 1901-1905 studiował językoznawstwo i filologię klasyczną na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Studia kontynuował w Paryżu i College de France (1906-1908), specjalizując się w językach indoeuropejskich i sanskrycie.

W 1910 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim obronił pracę doktorską, *Krótki słownik etymologiczny języka staroperskiego*. Następnie prowadził dalsze podróże naukowe do Monachium, Londynu, aby w 1912 r. powrócić do Paryża na dalsze studia orientalistyczne.

W 1914 r. został powołany do armii austriackiej i walczył na froncie wschodnim, gdzie w Tomsku dostał się do niewoli. Po ucieczce w 1917 r. zatrudnił się w tamtejszym uniwersytecie i wykładał sanskryt oraz gramatykę porównawczą języków indoeuropejskich początkowo jako docent, następnie profesor.

Po powrocie do kraju w 1921 r. objął Katedrę Językoznawstwa Porównawczego na Uniwersytecie Poznańskim. Po likwidacji Katedry w 1933 r. nasiliły się u niego problemy zdrowotne. W 1934 r. został zatrudniony w Instytucie Orientalistycznym Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie po utworzeniu w 1937 r. Seminarium Egipologicznego stał się jego pierwszym profesorem. W latach 1937-1939 pełnił funkcję kierownika Instytutu.

Antoni Śmieszek był specjalistą w zakresie języków: akadyjskiego, elamickiego, hebrajskiego, egipskiego, koptyjskiego, perskiego i sanskrytu. Opublikował dwie antologie tłumaczeń tekstów egipskich. Zwroty, w nich użyte do dziś funkcjonują wśród polskich egiptologów. Opublikował także obszerny zarys historii literatury egipskiej w pierwszym tomie *Wielkiej literatury powszechnej* oraz *Egipt starożytny w świetle źródeł* (1924), *Iran starożytny w świetle źródeł* (1926), *Religia egipska* (w: *Religie Wschodu* 1938).

Antoni Śmieszek był członkiem wielu towarzystw naukowych, m.in. Komisji Językowej Polskiej Akademii Umiejętności, Komisji Orientalistycznej, Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego, Polskiego Towarzystwa Językoznawczego.

W czasie II wojny światowej wyjechał do Getyngi, wykorzystując niemieckie pochodzenie swojej (drugiej) żony. Decyzja ta spotkała się z krytyką. Trudna sytuacja życiowa oraz zdrowotna doprowadziła do samobójstwa.

Antoni Śmieszek zmarł 12 stycznia 1943 r. w Getyndze.

Archiwum PAN otrzymało kopię pracy magisterskiej na temat A. Śmieszka, której oryginał znajduje się w bibliotece Instytutu Lingwistyki Stosowanej Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu w darze od prof. Andrzeja Śródki w 1991 r. Stanowi ona całą zawartość zespołu, który otrzymał w Archiwum sygnaturę III-347, a w bazie szukawarchiwach 460. Fotografie przekazano do Działu Fotografii sygn. V – 148

INWENTARZ

1. Żurkiewicz Maria, *Życie i działalność profesora Antoniego Śmieszka*
Praca magisterska wykonana w Instytucie Lingwistyki Stosowanej na
Wydziale Neofilologii UAM
1970 , kserokopia , s.4 – 34